

Digitales Brandenburg

hosted by **Universitätsbibliothek Potsdam**

Sifre Kodesh

‘im targumim u-ve’urim mi-meḥabrim shonim

Sefer Va-yikra

Landau, Moses I. Landau, Moses I.

Prag, 595 [1834 oder 1835]

❧ |

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-8888

זאת תורת העלה הוא העלה על
מוקדה על המזבח כר הלילה
עד הבקר ואש המזבח תוקד בו:

מ' זעירא ולבש טארס ליעגען כלייבען, אונד דאז פֿייער דעס אלטארס זאלל אויך דעס נאכטס דארויף ברעני

דיעועס איזט דיא פֿערארד־
נונג פֿיר דאז גאנצע אפפֿער,
איין זאלעס גאנצע אפפֿער
זאלל דיא גאנצע נאכט היינ
דורך, ביז אן דען מאָרגען, אויף
דער פֿייערשטעללע דעס אל־
טארס ליעגען כלייבען, אונד דאז פֿייער דעס אלטארס זאלל אויך דעס נאכטס דארויף ברעני

ר ש י

תרגום אונקלוס

זאת תורת העולה. הכי הענין הזה בא
ללמד על הקטר אלנים ואיברים שיהא כשר
כל הלילה וללמד על הפסולין אי זה אס
עלה ירד ואי זה אס עלה לא ירד שכל תורה
לרבות הוא בא לומר תורה אחת לכל העולי'
ואפילו פסולין שאס עלו לא ירדו: היא
העולה. למעט את הרובע ואת הנרבע וכיוצא בהן שלא היה פסולין בקדש שנפסלו קודם שנאו לעזרה

דא אוריחא דעלחא היא עלחא דמהוקדא
על מדבחה כל ליליא עד צפרא ואישחא
דמדבחה תהי יקדא ביה: (ג) ויילבש בהנא
לבושין

ב א ו ר

דבר אל בני ישראל, כי מדברת מהנאת הקרבנות, וישראל מביאין אותן, ובאן אמרו לו את אהרן,
כי מדבר במעשה הקרבנות, שהיא מעשה כהנים, מפני רמב"ן ז"ל: ואת הורח העלה, כבר מפורשת
כל תורת העולה ומשפטה בפרשת ויקרא, ולא זכר בפרשה זו עוד דבר ממעשה, אבל החל ממה דסיים,
כי אם אחר והקטיר הכהן את הכל המזבח, ואמר באן שבהיותה על האש על המזבח, תוכל להיות
שם כל הלילה עד הבקר. ורבותינו דרשו שכלת תורה לרבות בא על הפסולין שנפסלו בקדש שלא ירדו
ושאין פסולין בקודש כגון רובע ונרבע וכיוצא שירדו: הוא העלה על מוקדה, כלומר תורת העולה
שאמרתי היא העולה של אמרה בפרשת ויקרא משפט הקרבנות וזריקת דמה והעלאתה על האש
אשר על המזבח, וז"ל אני מורה לך עתה שתהיה שם כל הלילה למוקד אש עד
הבקר, ואע"פ שאימורי כל הקרבנות מתעבלים כל הלילה? אין שלמים ותעאת ואשם חובה בכל
יום, לבד העולה שבה חובה בבקר ובין הערבים, ועל כל פנים היא תהיה על מוקדה אפילו כל
הלילה עד הבקר: ואש המזבח תוקד בו, עוד בבקר, גם אחר שנתעבלו אימורין ופדרים, ואפילו
נתעבלו בחצי הלילה, לא תכבה האש שעל המזבח, כמו שיפרש למטה בענין, והמוקד יהיה מאש
המזבח עכמה, לא שיביא אש ממקום אחר לעשות מוקד על המזבח, אלא מאש שהיה לילה בו,
ממנה יעשו מוקד ביום: תוקד בו, במזבח, ולא יורידנה מעל המזבח להבעירה חוץ ממנו, כי
היא אשה ה'. ובסי' ראב"ע ז"ל תוקד בו, ולא חוץ ממנו, אבל ראב"ם ז"ל פי' תוקד בו כלילה כמו
ביום, ואיני יודע למה נאמר, שכבר אמר על מוקדה על המזבח כל הלילה? ואפ"ש שדעתו כמו
שפרשנו למעלה שגם אס נתעבלו בחצי הלילה, לא תכבה האש, אלא אש המזבח תוקד בו כלילה,
אע"פ

ה מ ע מ ר

ז (א) ואת חורח העולה היא העלה, לדעתי יאמר מלת עולה בכלל ובייחוד, בכלל על דבר
העולה למזבח להקטרה, יהיה חלב או בשר או הכליות ויתורת הכבד, ובייחוד על הקרבן
שהוא כלו כליל, ובאן תהיה כוונת המלה על הוראתה הכללית, ואס כן אין מקום לקושיית הרב
המאמר שהלא אימורי כל הקרבנות מתעבלים כל הלילה. על מוקדה, הרכ בעל תקון סופרים
כתב בשם מ"ש וא"ת ח"ל: וזה"ל נחה בלא מפיך והיתה ראויה במפיק עב"ל, אולם לא כן דעת
הראב"ע שאמר וה"ל מוקדה נוסף, או מוקד ומוקדה הם שני שמות, גם אונקלוס לא תרגם
בגוי, ופעקבותם הלך הרמב"ם.

ברענען. (ג) דער פריעסטער זאלל אלסדאן דעם מאַרנענס ויין ליינענעם קלייד אנציעהען, אונד ליינענע ביינקליידער אָן ויינען בלאַסען לייב אַנלעגען, דיא אַשע וועגענהמען, אין וועלכע דאָ פֿייער אויף דעם אַלטאַר דאָ נאַנצע אָפּפֿער פֿערצעהרט האַט, אונד זיאַ נעבען דעם אַלטאַר הינלעגען.

(ג) וּלְבַשׁ הַכֹּהֵן מְדוּ בַד וּמְכַנְסֵי בַד יִלְבַּשׁ עַל-בְּשָׂרוֹ וְהָרִים אֶת-הַדָּשֵׁן אֲשֶׁר תֹּאכַל הָאֵשׁ אֶת-הָעֵקֶה עַל-הַמִּזְבֵּחַ וְשָׂמוּ אֶצְלַי הַמִּזְבֵּחַ: (ד) וּפָשַׁט אֶת-בְּגָדָיו

ולבש

(ד) ער ציעהעט אַכער דיעזע קליידער אויס, אונד לעגעט

אני

תרגום אונקלוס

לְבוּשֵׁי דְבוּץ וּמְכַנְסֵי דְבוּץ יִלְבַּשׁ עַל בְּסָרְיָהּ וַיִּפְרֹשׁ יָת קִיטְמָא דִּי תִיכּוּל אֶשְׁתָּא יָת עֵלְתָא עַל מִדְבַּחָא וַיְשׁוּיְנִיָּה בְּכֶסֶר מִדְבַּחָא: (ו) וַיִּשְׁלַח יָת לְבוּשׁוֹהִי וּלְבִישׁ

לבושיו

(ו) ארץ שלא יכלך בהולאת פדן בגדים שהיא משמש בהן

תמיד

ר ש י

לְבוּשָׁה: (ג) מְדוּ בַד . הַיֵּה כְּתוּבָה וְמָה ת"ל מְדוּ שְׂתֵּהָ כְּמִדְתּוֹ: עַל צָרוּ . שְׂלֵא יֵהֵא דְנַר חוּקֵן בְּנִתִים: וְהָרִים אֶת הַדָּשֵׁן . הִיֵּה חֲתוּהָ מִלֵּא הַמַּחְתָּה מִן הַמַּאֲכֹלֹת הַפְּנוּמִיּוֹת וְנִתְּנָן בְּמִזְרְחֵהָ שֶׁל כֶּבֶשׂ: הַדָּשֵׁן אֲשֶׁר תֹּאכַל הָאֵשׁ אֶת הָעוֹלָה . וְעֵשְׂתָהּ דָּשֵׁן מִחוּטוֹ דָּשֵׁן יָרִים תְּרוּמָה וְשָׂמוּ אֶלֶל הַמִּזְבֵּחַ:

(ד) ופשוט את בגדיו . אין זו טובה אלא דרך

ב א ו ר

אֶפְסִי שְׂאִין עֲלֵיהֶם נִתְּחִים לְהַתְעַבֵּל: (ג) וּלְבַשׁ הַכֹּהֵן, הַפְּסִיק הָעוּיִן בְּתְרוּמַת הַדָּשֵׁן, וּלְפִי שְׂרָלָה אֲדַבֵּר עַל עֵרִיכַת אֵשׁ הַמַּעֲרֹכ' בְּנִקְרָ בְּנִקְרָ וְתְרוּמַת הַדָּשֵׁן קוּדְמַת לְמַעֲרַכָּה גְדוּלָּה, וְאֵת כ' חוּזָה לְעוּיִן הַרְאָשׁוֹן וְהָאֵשׁ עַל הַמִּזְבֵּחַ חוּקֵד בּוּ, כְּלוּמַר כְּמוֹ שְׂאֵמְרֵי וְאֵשׁ הַמִּזְבֵּחַ חוּקֵד בּוּ, וְכִמוֹ שִׁיתְּבָאֵר: לְבִישׁ הַכֹּהֵן, כְּשֶׁעוֹמְדִין בֵּית אֵב מִשִּׁנְתָּם אוֹתוֹ הַכֹּהֵן שְׂעֵלָה עֲלֵיו הַגּוֹרֵל לְתְרוּם הַדָּשֵׁן, יִלְבַּשׁ בְּגָדָיו בְּהִנְחוֹ, לְלַמֵּד שֶׁהָיָה עֲנוּדָה וְלִרְיָכָה בְּגָדֵי כְּהֵנָה: מְדוּ בַד, הִיֵּה כְּתוּבָה הַמַּכְסָּה כֹּל הַגּוּף, [פ"ח"ה] אֶתְקַלּוּם תְּרַגְּסֵם מְדוּ לְבוּשֵׁין, וְכֵן תְּרַגְּמִתִּי, וּמִלֵּת מְדוּ כּוֹלֵל כֹּל בְּגַד הַמַּכְסָּה אֶת הַגּוּף כֹּל, כִּי שָׂרָן בְּדָד, שֶׁהָיָה הַמְּדָה, מִדַּת הָאֵשׁ, וְכֵן וּלְבַשׁ שְׂאֵל אֶת דוּד מְדוּ (שְׂמוּאֵל ח' י"ז ב"ח), כִּי הֵם עֲשׂוּיִים כְּפִי מִדַּת גּוּף הָאֵשׁ, וְהֵם שְׂאֵמְרוּ חֲכָמִים מְדוּ כְּמִדְתּוֹ, לְפִי שְׂלֵא אֲמַר כְּתוּבָה בַד, שְׂאֵלוֹ אֲמַר כְּתוּבָה בְּשִׁמְשֵׁ אֵף אֲרוּךְ אוֹ קָרָה מִמִּדְתּוֹ: בַד, שֶׁל בּוּץ, וְהֵם קִנֵּי הַפֶּשֶׁתִּין שֶׁהֵן גְּדִלֵין בְּדִין, וְאִין כֵּן הִלְמַר: וּמְכַנְסֵי בַד, כְּמוֹ כֵּן מְלַגְּפִת וְאֲבָנִים, שְׂאֵל כ' הוּא מְחוּסֵר בְּגָדִים, וְהִכְרַק שְׂתֵי אֵלֶּה שְׂהֵם עַל צָרוֹ כְּלוּן וְהֵם בַד, וְהִיּוּתִי חוּזָב שְׂלֵא יִלְבַּשׁ כְּשֶׁעוֹסֵק בְּדָשֵׁן שְׂלֵא יִלְכַךְ בְּגָדֵי קִדְשׁ, לְכֵן אֲמַר שֶׁלֵּבָשׁ וְכֹל שְׂכֵן הַמַּלְּכָה שְׂהִי רַק עַל רֵאשׁוֹ, וְהָאֲבָנִים אֵינּוּ בַד, אֲבָל בַּת"כ לְמִדּוֹ תְּנֵא"י מְלַגְּפִת וְאֲבָיִט מִן הַכְּתוּבִי: עַל בִּשְׂרוֹ, דְּרַךְ בְּנוּד, וְהוּא כְּנוּו לְבָשֵׁר הַעֲרוּהָ, בְּמוֹ אוֹ בְּחִתִּים צָרוֹ מוּזָבוּ (פְּרָשָׁה ט"ו ג'), וְכֵן הוּא אוֹמֵר וְעֵשָׂה לְהֵם מְכַנְסֵי בַד לְכֶסֶר בְּשֵׁר עֲרוֹ (שְׂמוּת כ"ח מ"ב): וְהָרִים אֶת הַדָּשֵׁן, כְּמוֹ וְהָרִים מְמִנוּ דְקָמְלוֹ (לְקַמֵּן פְּסוּק ח'), וְכֵן וְאֵת כֹּל חֲלֵב פֶּר הַחֶטְאֹת יָרִים מִמֶּנּוּ (פְּרָשָׁה ד' ח'), לְפִי שְׂמַתְעֵלִים הַקּוּמֵן וְהָאֲמֹרִין עַל שְׂאֵר חֲלָקֵי הַקִּרְבָּן, וְכֵן בְּאֵן הַדָּשֵׁן שְׂחֹתָה נְמַתָּה כֹּל יוֹם הִיֵּה תְרוּמַת הַדָּשֵׁן, תְרוּמָה שֶׁל דָּשֵׁן רַב שְׂהוּא עַל הַמִּזְבֵּחַ, וְלֵכֵן הַלְרִיךְ לְהַנִּיחָה אֶלֶל הַמִּזְבֵּחַ, כְּמוֹ מוֹרָאָה וְנוֹלָה, וְקִבְלוּ חֲכָמֵינוּ שְׂהִיו נְבַלְעִים כְּמִקְוִים כְּדֹאֲמַרִּין בְּיוֹמָא, וְכֵן רְאוּ לְהֵן: אֲשֶׁר תֹּאכַל הָאֵשׁ אֶת הָעֵלָה, אֲמַרו בַּת"כ וְהָרִים אֶת הַדָּשֵׁן, יִכּוּל עֲנִים, ת"ל הָעוֹלָה, אִי עוֹלָה יִכּוּל אִיבְרֵי עוֹלָה, כְּלוּמַר שְׂלֵא נִשְׂרָפוּ עֲדִיין לְגַמְרֵי גְדָשֵׁן, ת"ל אֲשֶׁר תֹּאכַל הָאֵשׁ, הָאֵשׁ כִּיֵּד חֲתוּהָ מִן הַמַּאֲכֹלֹת הַפְּנוּמִיּוֹת וְיוֹרֵד, פִּי שְׂמַכְנָה גַחְלֵי הַעֲנִים אֵילֵךְ וְאֵילֵךְ, וּמִן הַמַּאֲכֹלֹת הַפְּנוּמִיּוֹת שֶׁל אִיבְרֵי הָעוֹלָה נּוֹטֵל מִלֵּא הַמַּחְתָּה, לְקִיִּים מִטַּת תְרוּמַת הַדָּשֵׁן, וְדִיה בְּמִלּוּא קוּמְטוּ כְּמוֹ תְרוּמַת קוּמֵן שֶׁל מִנְחָה, רַק מוּסִיף כְּרִלּוּנוֹ עַד מִלּוּא הַמַּחְתָּה: וְשָׂמוּ, בְּנִתָּה, וְשָׂמוּ, כְּלוּ, וְשָׂמוּ שְׂלֵא יִסּוּר, כֵּךְ שְׂנוּי בַּת"כ, וְכֹל זֶה לְכַנּוּד הַתְרוּמָה: אֶצְלַי הַמִּזְבֵּחַ, בְּמִזְרְחוֹ שֶׁל כֶּבֶשׂ כְּמוֹ שְׂכִתּוֹב וְהַשְׁלִיךְ אוֹתָהּ אֲבָל הַמִּזְבֵּחַ קִדְמָה אֶל מְקוֹם הַדָּשֵׁן (פְּרָשָׁה ט"ו ז'): (ד) וּפָשַׁט אֶת בְּגָדָיו, בְּגָדֵי כְּהֵנָה, וְלִבַּשׁ בְּגָדֵי אֲחֵרִים, גַּם אוֹתָן שְׂלוּבֵשׁ בְּגָדֵי

חרגום אשכנזי מב

אנדערע קליידער און ווען ער
דיא אשע אויס דעם לאגער
הינוים ברינגט, און איינען ריי-
נען אָרט. (ה) דאָז פֿייער
אויף דעם אַלטאַר מוס דאַרויף
ברענגען, עס זאָלל ניכט ער-
לעשען, דער פֿריעסטער יע-
דען מאָרגען פֿרישעס האַלץ
דאַרויף לעגען, דאָז טעגליכע
נאַנצע אָפּפֿער דאַרויף אָרד-
עליה

וּלְבַשׁ בְּגָדִים אַחֲרִים וְהוֹצִיא אֶת-
הַדָּשֵׁן אֶל-מַחוּץ לַמַּחֲנֶה אֶל-
מָקוֹם טָהוֹר: (ה) וְהָאֵשׁ עַל-
הַמִּזְבֵּחַ תִּוְקַד בּוֹ לְאֵתְכַבֵּה וְיַבֵּעַר
עָלֶיהָ הַכֹּהֵן עֲצִים בְּבֶקֶר בְּבֶקֶר
וְעֵרֶךְ עָלֶיהָ הָעֵלָה וְהִקְטִיר

נען אונד הערנאך דיא אפפערשטיקקע דער פריידענאפפער דארויף אין רויך אויפגעהען
חרגום אונקלוס

תמיד. בגדי שגל בהן קדרה לרבו אל
ימווג בהן כוס לרבו לכך ולבג בגדים אחרים
פחותין מהם: והכיח את הדשן. הלבנור
בתפוח נשחף הכנה ואין מקום למערכה
מוזיאור משם ואין זה חונה בכל יום אבל
התרומה חונה בכל יום: (ה) והאש על
המזבח חוקד בו. רבה כאן יקידות הכנה.

לְבוֹשֵׁי אֶחָדָם וַיִּפְקֵי יָת קִיטָמָא לְמִבְרָא
לְמִשְׁרִיתָא לְאַתְר דְּכִי: (ה) וְאַשְׁתָּא עַל
מִדְּבַחָא חָהִי יִקְדָּא בִּיה לָא חֲטָפִי וְיַבֵּעַר
עָלָה כְּהָנָא אֵעִין בְּצִפּוֹר בְּצִפּוֹר וַיִּסְדֵּר עָלָה

על מוקדה. ואש המזבח חוקד בו. והאש על המזבח חוקד בו. אש תמיד חוקד על המזבח. כולן
נדרשו במס' יומא שנקלקו רבותינו במנין המערכות שהיו שם: וערך עליה העולה. עולת תמיד

ב א ו ר

בהנה הן, אלא פחותין מהן, והיו שאמרו בת"כ בגדיו בגדים מקיט בגדים שפוטע לבגדים שלובש,
מה בגדים שפוטע הראויים למלאכתו, אף בגדים שלובש הראויין למלאכתו, א"כ למה נאמר
אחרים פחותין מהן. ולפי שגיהן בגדי כהנה אינו חונה אלא דרך ארץ, כמו שכתב רש"י ז"ל
שלא ילכך בהולאת הדשן בגדים שהוא משמש בהן תמיד, בגדים שגל בהן קדרה לרבו אל
ימווג בהן כוס לרבו, ולפי שאינו חונה לא בא הכתוב אלא ללמדנו שאל יאמר אם אלבג פחותין
אפגוס בכבוד העבודה באילו בזויה בעיני, אלא אם רובה לובש פחותין, ויש מרבותינו שאמרו
שאין הולאת הדשן בגדי כהנה: והוציא את הדשן, כל הדשן הנשאר מן הקרבנות והעלים
הדכים, שזבציק אותו כל יום בתפוח על המזבח, ובגדתרבה ואין מקום למערכה, מוזיאור משם,
ואין זה חונה בכל יום, אבל התרומה חונה בכל יום: מחוץ למחנה, לשלש מחנות: טהור,
כרשתיו כפר משיח: (ה) והאש על המזבח חוקד בו, חוזר לענין הראשון זה שאמרתי כל הלילה
עד הנקר ואש המזבח חוקד בו, שמה כסבור אתה עד הנקר חוקד ואז יכנה, והרים את
הדשן, ויביא אש חדשה להבעיר מערכה ליום זה, וכן בכל יום ויום, אלא כשירים הדשן וגם
אחרי כן עוד תהיה אש המזבח של אמש יוקדת בו, כי לא תכנה כלל, רק בנקר בנקר יבער
עלים על האש היוקדת לא שיביא אש חדשה מחוץ על המזבח, וכן לא יבעיר העלים למטה
ויעלם, אלא לריך שיבערם באש שעל המזבח, וכן אמרו רבותינו שהלחת אליה תהיה בראש
המזבח, זהו פשוטו של מקרא. אבל לפי שנכפל ענין זה פעמי' על מוקד' על המזבח, ואש המזבח חוקד
בו, והאש על המזבח, אש תמיד חוקד, למדו רבותינו מכאן מנין המערכות, י"א שנים וי"א
שלשה וי"א ארבעה: ובער, כל הבער על אש מלהטת ואוכלת סביבותיה, כמו ויבער ביעקב
כאש להבה אכלה סביב (איכה ב' ג'), והן העלים המעלים להבה ונוערים: בבקר בבקר,
אין ספק שזמו פעמים רבות ביום ובלילה עלים על האש שלא יכנה אבל הכתוב הזה מלמד
שגל נקר לריך שיעריך מערכה קודם עולת התמיד, וגם אם יש אש ועלים הרבה מזה
להוסיף בנקר בנקר שני גזירי עלים עם תמיד של שחר, וכן בתמיד של בין הערבים, ולמדוהו
מן וערכו בני אהרן הכהנים אש על המזבח וערכו עלים על האש (פרש' א' ח'): וערך עליה,
על האש, והעריכה מפורשת בפרשת ויקרא שהן הנתיבים. העלה, לפי הפשט כמו העולות

לאססען. (ו) איין בעשטענע-
דיגעס פייער זאלל אויף דעם
אלטארע ברעננען, ניע ערלע-

עליה חלבי השלמים: (ו) אש
תמיד תוקד על המזבח לא

שען
ר ש י

תרגום אונקלוס

עלחא נייסק עלה תרבי נכסת קודשיא:
(ו) אשחא תדירא תהי יקדא על מדבחא
לא

היא תקדוס: חלבי השלמים. אם יביאו גם
שלמי. ורבותינו למדו מכאן עליה על עולת
הבקר השלם כל הקרבנות כלם מכאן שלא
יהא דבר מאוחר לתמיד של בין הערבים:
(ו) אש תמיד. אש שנאמר בה תמיד היא

שמדליקין בה את הנרות שנאמר בה להעלות נר תמיד (שמות כ"ז) אף היא מעל מזבח המזבח
תוקד: לא תכבה. המכבה אש על המזבח עובר בשני לאוין:

וזאת

ב א ו ר

שהן נדבות, וכן חלבי השלמים נדבות, ולא זכר חטאת ואשם, ואפשר חלבי השלמים, החלבים
האמורין בשלמים, שהן עלמן אותן שבתעאת ואשם, ולפי שנאמר העולה, אמרו רבותינו שהיא
עולת התמיד שתקדוס לכל הקרבנות: עליה, על המערכה של אש ועליו האמורה בענין,
ורבותינו ז"ל למדו מכאן על עולת הבקר השלם כל הקרבנות כלם, מכאן שלא יהא דבר מאוחר
לתמיד של בין הערבים, כמו שפי' רש"י ז"ל, ולפי שפשט הלשון עליה הזניה כמו עליה הראשונה
אפשר לפרש עליה על המערכה הזו השלם הכל, לא על עניים הנעדרים עם תמיד של בין
הערבים: (ו) אש תמיד, לפי שאמר היא העולה על מוקדה על המזבח כל הלילה עד הבקר,
שלא בא אלא ללמד שמתר להתעכל כל הלילה, לא שזריכין להתעכל כל הלילה עד הבקר,
ותאמר אם נתעבלה נחמות הלילה אין כורך עוד לאש, לכן כזה אש תמיד תוקד על המזבח,
בין יש עליה דבר בין אין, תוקד אש על המזבח, ותמיד בכל זמן, כמו שאמר בת"כ תמיד אפילו
בשבת אפילו בטומאה: לא תכבה, ח"ו תכבה על האש, וככתב שני פעמים לעבור עליו
בשני לאוין כדברי רש"י ז"ל, ורמב"ם ז"ל כתב (הלכות מעשה קרבנות) המכבה אש המזבח לוקה
שנאמר לא תכבה אפילו גחלת אחת, אפילו הורידה מעל המזבח וכבה לוקה, וטעמו לדעתו
שהוא הראשון והאש על המזבח תוקד בו לא תכבה, כל אש שעל המזבח יהיה מוקד, לא תכבה
כלל מן האש ההוא, על כן המכבה אפילו גחלת אחת לוקה, ופסוק אש תמיד מורה על
הנהגים שיאירו המזבח תמיד, לא תכבה האש לא ביום ולא בלילה, ואם התעללו להנעירה עד
שכבה

ה מ ע ר

(ו) לא תכבה, אמר הרב המבאר: ורמב"ם כתב בהלכות מעשה הקרבנות (כ"ל הלכות תמידין
ומוספין כי שם פ"ב הלכה ו' מקומו) המכבה אש של מזבח לוקה וכו', ע"ש, ורבה הוא ז"ל לפרש
דעת הרמב"ם בדעת הרמב"ן שהלאו לא תכבה בפסוק אש תמיד הוא אזהרה לכהנים, אולם אין
כן בוונת הרמב"ם, שא"כ היה לו למנות בסדר המכות גם לאו זה לכהנים, שאם גם אינו לוקה
עליו לפי שאין בו מעשה, בכל זאת ראוי בכלל הלאוין, אבל הוא לא מנה אך מכות עשה אחת
להבעיר אש על המזבח תמיד, ומכות לא תעשה אחת לא תכבה, ובשניהם הביא הפסוק האחרון
אש תמיד, ולא הראשון, הרי שלא יחשוב והאש על המזבח תוקד בו בכלל המכות. ויראה לי, כי
לדעתו עיקר המורה, הוא אש תמיד הנזכר בסוף הפרשה, והפסוקים הקודמים הם אך הקדמות
והלכות לזה, וכמו שכתב בפרש"י המכות שרש יו"ד, שאין ראוי למנות ההקדמות שהן לתכלית מן
התכליות. ולדעתו המשך הכתובים כך הוא, אשר שהזכיר תרומת הדשן, אמר שאך הדשן יקח ולא
הגחלים, אך אש המזבח תוקד בו ולא תכבה, והוסיף עוד ובער עליה הכהן וגו', וכל זאת לפי שאש
המזבח תוקד תמיד, והוא התכלית והמורה בפרט, והכך רואה שלא הביא הרב מכות המערכה, לפי
שאינה רק הכנה שלא תכבה האש, וגם בפרש"י כתב הרמב"ם ז"ל שלא נביט לרבותי הלוויין והאזהרות
כי כלם הם לחוק ואין למנותן בפני עמאן.

תְּכַבֶּהּ: ס (ז) וְנָאת הַתּוֹרָת
הַמְנַחָה הַקָּרֵב אֶתְּהָ בְּנֵי-אֶהְרֹן
לְפָנַי יִהְיֶה אֶל-פְּנֵי הַמִּזְבֵּחַ:
(ח) וְהָרִים מִמֶּנּוּ בְּקִמְצוֹ מִסֵּלֶת
 המנחה

שען. (ז) דיעזעם איזט דיא
 פֿערֿאַרדנונג פֿיר דאָז שפּייזע-
 אַפּפֿער: דיא קינדער אהרן'ס
 ברינגען עם פֿאַר דעם עוויג
 גענצום אַלטאַרע היין. (ח) דער
 פּריעסטער ניממט זיינע
 האַנד פֿאַלל פֿאַן דעם פֿיינע
 סטען

ר ש י

חרגום אונקלוס

לֹא תִטְּפִי: (ז) וְדָא אֹרִיחָא דְמִנְחָתָא דִּיקָרְבִין
יְחָה בְּנֵי אֶהְרֹן קָדָם יְיָ לְקָדָם מִדְּבַחָא:
(ח) וַיִּפְרִישׁ מִנִּיחָה בְּקוֹמְצִיחָא מִסֵּלֶתָא דְמִנְחָתָא
 ומסשחח

(ז) וזאת תורת המנחה. תורה אחת לכולן
 להטעין שמן ולבונה האמורין בענין שיכול
 אין לי טעונות שמן ולבונה אלא מנחת ישראל
 שהיא נקמלת מנחת כהנים שהיא כליל מנין
 ת"ל תורת: הקרב אותה. היא הגשה בקרן
 דרומית מערבית: לפני ה'. הוא מערב
 שהוא ללד אהל מועד: אל פני המזבח. הוא הדרום שהוא פניו של מזבח שהכבש נתון לאותו הרום:
 (ח) [והרים ממנו. מן המחזור שהיא עשרון שלם בנת אחת בשעת קמיחה:] בקומלו. שלא יעשה
 מדה לקומן: מסלת המנחה ומשמנה. מכאן שקומץ ממקום שנתרבה שמנה: [המנחה. שלא
 תהא

ב א ו ר

שכנה מאליה עוברין בלאו אכל אינו לוקה שאין בו מעשה, וכן דעת רמב"ן ז"ל: (ו) וזאת
 חזרת המנחה, היא המפורשת בפרשת ויקרא, ונתפרשו שם משפטיה, וכאן משלים מה שלא
 נאמר שם, וכמו תורת העולה שלמעלה, משלים מהקטרה ואילך, כן במנחה משלים מהקטרה
 ואילך ללמד משפט השירים, כמו שיתבאר, והוא פשוטו של ענין: הקרב אחת, כמו תורת
 העולה שנאמרה על הקטרה ואילך, נתחדשו בה ג"כ דברים רבים מענין הפסולין שעלו למזבח
 אחר ירדו ואיזו לא ירדו, ודיני המערבות ומשפט האש שעל המזבח, כן מנחה שנאמרה בעבור
 דיני השירים, נתחדשו בה דינים במנחה עלמה, כי לא נאמרה בהקרבנה בפרשת ויקרא במנחת
 סלת, שצריך להגישה בקרן דרומית מערבית כי לפי שני' לפני ה' שהוא מערב ללד ההיכל, ונאמר
 אל פני המזבח שהוא רום פניו של מזבח, שהכבש נתון שם, הא כילד מגישה בקרן דרומית
 מערבית, וזאת ההקרבנה בכלי שהמנחה בו, כמו והקריבה אל הכהן והגישה אל המזבח
 (פרשה ב' ח'), מה הקרבנה בכלי אף הגשה בכלי ואין כורך שיגע הסלת במזבח, אלא הכלי לבדו:
 חזרת המנחה, תורה אחת לכלן להטעין שמן ולבונה האמורין בענין, שיכול אין לי טעונות
 שמן ולבונה אלא מנחה שצריכה נאכלין מנחת כהנים שהיא כליל מנין, ת"ל תורה, כן הוא
 נת"כ: הקרב אחת, מקור מנין הכבד הנוסף. וכאומר זה שאמרתי לך בסדר ויקרא והגישה
 אל המזבח, רלוני שיקריבה בשודו של קרן מערבית דרומית: (ח) והרים ממנו, בעבור
 הקומץ ולבונה הולכך לומר והרים, ששתייהן תרומה, ומפורש בפרשת ויקרא: בקמצו, פרשנוהו
 (ויקרא ב' ז'): מסלת המנחה ומשמנה, אינו קומץ אלא מן הסלת והשמן שנלול בה, לא
 מן הלבונה, אלא כל הלבונה מלקט מעל המנחה בפני עלמה ומקטירה כלה, והוא שהפסיק ואמר
 וזאת כל הלבונה אשר על המנחה, כלומר לא מקלתה כמו שעשה בסלתה ומשמנה. ולפי
 הפשט זכר כאן מנחת סלת, שהרי אמר שיקמון מסלתה ומשמנה, וכל שאר המנחות אינן
 נקמלות סלת אלא לאמר אפייתן, לפי שעליה בא לדין נפ' זו בדין השירים, ואעפ"כ כל מה
 שנתחדש

ה מ ע ר

(ח) בקמצו, לשון רש"י שלא יעשה מדה לקומץ ע"כ, והוא ניומא (מ"ז ע"א) ופירש רש"י שם שלא
 יעשה כלי למדת קימלו וימדוד בה קומץ מן המנחה.

המנחה ומשמנה ואת כל
הלבנה אשר על המנחה
והקטיר המזבח ריח ניחח
אזכרתה ליהוה: (ט) והנותרת
ממנה יאכלו אהרן ובניו מצות
תאכל במקום קדש בחצר אהל-

מועד

סטען טעהלע דעם שפייזע-
אפפערס, אונד פאן דעם
אָהלע, אונד אַללען ווידע-
רויב, דער אויף דעם שפייזע-
אפפער ליענט, אונד לעסט
אויף דעם אַלמאַרע דען דוּבֶט
דאַפּאַן צום אַנגענעהמען גערוך
אויפֿשטייגען, דעם עוויגען צו
עהרען. (ט) וואָס דאַפּאַן
איבריג איז, זאָללען אהרן
אונד זיינע זעהנע עססען; אין

אונגעוויינערמען קובען זאלל עס נעגעססען ווערדען, און איינעם הייל יגען אַרבעט, אים

הא

הרגום אונקלוס

ד ש י

וממשחה ית כל לבונתא די על מנחתא
ויסיק למדבחה לאיחקבלא ברעווא
אידברתה קדם יי: (ט) ודישתאר מנה יכלון
אהרן ובניהו פטיר תחאכיל באחר קדיש

תהא מעונבת באמת: ואת כל הלבנה
אשר על המנחה והקטיר. שמלקט את
לבונתה לאחר קמינה ומקטירו ולפי שלא
פירש בן אלה באחת מן המנחות נזיקרא
הולך לשנות פרשה זו לכלול כל המנחות
כמשפטן: (ט) במקום קדוש. ואיזהו בחצר
אהל

בדרח

ב א ו ר

שנתחדש בפרשה זו בגוף מעשה המנחה, נוהג גם בשאר המנחות, שהרי אמר ואת חגרת
המנחה, חורה אחת לכל לכל מה שאמור נענין: אוכרתה, מפורש למעלה (פרשה ב' ב'):
(ט) והנותרת, פרשנוהו (פרש' ב' ג'): יאכלו אהרן ובניו, בסדר ויקרא אמר והנותרת מן המנחה
לאהרן ולבניו (סס), שומע איי רבו יאכלו רבו לא יאכלו, או יתוה בממון למי שירלו,
פי' כאן יאכלו אהרן ובניו, שקייבים הכהנים לאכול שירי המנחות: מצות חאכל, במנחת מאפה
תנור באמר סלת סלת מלות וגו' ורקיני מלות, ובמנחת מחבת באמר מלה תהיה, ומנחת
מרחשת הוזהר להן בפסוק והבאת את המנחה וגו' שנאמר כל המנחה אשר תקריבו לה' לא
תעשה חמץ (שס"א), ולפי שנאספות מלות, ונקטמות לאזר אפייחן, לא הולך לומר על השירים
שיהיו מלות, לבד מנחת סלת ששירה סלת, הייתי אומר שמתרין הכהנים לאכלן חלוט, על
בן חזר ובתב כאן מנחת סלת, להזהיר על השירים מלות חאכל. אבל היה אפשר להכתביאכלו
אהרן ובניו מלות, וחזר לומר תאכל למטה, וכך אמרובת"כ מלות חאכל מטה, לפי שהית' בכלל היתר
ונאסרה וחזרה והותרה גבול תחזו' להחירה הכאשון, ת"ל מלות חאכל מטה: במקום קדש,
הוא העזרה, ושרש קדש מורה על הבדל סגלת הקדש מן החול, כמו ולהבדיל בין הקדש
ובין החול (פרשה י'), וחול על המנהגים שנוהג כל אדם בדברים אשר תחת השמש, וקדש
הוא על המנהג המתעלה מהן, ומטעם זה הנפלאות שעושה השם, לפי שאינן במנהגו של עולם
נקראים דרך הקדש, כמו אלהים בקדש דרכך וגו' וסמך אחת האל עושה פלא (תהלים ע"ט ו'),
ובשירים מי כמכה נאדר בקדש, וסמך נורא תהלות עושה פלא (שמות ט"ו י"א), וכן העזרה
שעובדים בו עבודת המזבח על פי חקים ומנהגים במלות אלהים, לא כמנהגי בני אדם
העובדים בחלרות מלכים, נקרא מקום קדוש: בחצר אהל מועד, העזרה, ובאכנוהו בם'
ויקרא, ולא אמר בפתח א"מ, לפי שפתח מגולה וחזר ח"מ כולל גם הלשכות המקורו' הבנויות
בעזרה, ושם יאכלו הכהנים את מתנותיהם. ואחר שנאמר זה לא היה לריך לומר במקום
קדוש, ואמרו בת"כ שאילו אמר במקום קדוש הייתי אומר במחנה לוי, שגם הוא קדוש נגד
שאר המקומות שאין זבים וזבות נכנסין לשם, ואילו נאמר בחזר ח"מ לא התרנו הלשכות הבנויות
במל.

תרגום אשכנזי מד

האָע דעס שטיִפֿטסגעעל-
טעם זאללען זיין עס פֿערצעה-
רען. (י) עס זאלל ניכט גע-
ווערט געבאָקען ווערדען, איד
האָבע עס צו איהרעם אַנטהייל
געגעבען, פֿאַן מיינען צום
פֿייער בעשטיממען אַפֿערן;
עס איזט איין אללערהייליג-
סטעס, זאָ וויא וינדענאָפֿער

מועד יאכלוה: (י) לא תאפה
חמץ חלקם נתתי אתה מאשי
קדש קדשים הוא כחטאת
וכאשם: (יא) כל זכר בבני אהרן
יאכלנה חק עולם לדורתיכם

מאשי

אונד שולדאָפֿער. (יא) יעדע מאַנספֿערזאָן אונטער דעו קידערן אהרן'ס דארף עס
עססען, ריעזעס זיין אויף עוויגע צייטען פֿיר אייערע נאָפֿקאָממען איין בעשטיממער
טהייל

ר ש י

תרגום אונקלוס

אהל מועד: (י) לא תאפה חמץ חלקם.
אף השירים אשורים נחמן: כחטאת וכאשם.
מנחת חוטא הרי היא כחטאת לפיכך קמלה
שלא לשמה פסולה מנחת נדבה הרי היא
כאשם לפיכך קמלה שלא לשמה נשרה:
(יא) כל זכר. אבילו בעל מוס למה נאמר
אס

בדרח משבן זמנא יכלונה: (י) לא תחאפי
חמץ חולקהון יהבית יתה מקורבני קודש
קודשין היא כחטאתא וכאשמתא: (יא) כל
דכורא בבני אהרן יכלינה קים עלם לדריכון
מקורבניא

ב א ו ר

בחול ופתוחות לקדש, מ"ל במקום קדוש לרבות גם אלו: (י) לא תאפה חמץ, כמו שאמר
מלות תאכל על השירים, בא ליתן ל"ת על השירים שלא תאפה חמץ, ותי"ו תאפה שב על
והנותרת: חלקם נתתי אותה מאשי, הנותרת הו נחתי לחלקם מאשי, כלומר היא דומה
לקומץ, שהקטר על אשי ה', שאין הנותרת קדשים קלים, אלא המנחה בלה היתה ראויה לעלות
על אשי, ואני הפרשתי להם החלק הזה מאשי, לכן דין אחד לנותרת עם הקומץ העולה לאשים,
מה העולה לאשים הותרת לא תעשה חמץ, אף השירים לא תאפה חמץ, וכן אמרו בם' כל
המנחות אס החמיכו שירה עובר בל"ת, ולמדוה ממקרא זה: קדש קדשים הוא, נקומץ
עלמו שהרי חלקתיו מאשי: כחטאת וכאשם, שחלביהו עולין לאשים, וכשרס שהוא לכהנים
קדש קדשי הוא ונאכל לפנ' מן הקלעים לזכרי כהנה, כן נותר מן המנח' קדש קדשי' היא. ושמא
תאמ' עדיין לא נאמר פרש' חטאת ואשם, ועוד מה נורד לומר כן ובמנחה עלמה נאמר קדש
קדשים היא? הטעם לפי שנבנהמה מנינו עולה שבלה למזבח, לכן חטאת ואשם שהן
ק"ק בעולה, נשרן שהוא לכהנים, הדעת נותנת שהן חלק מאשי ה' לאכלן בקדש, אבל
מנחת ישראל לא מנינו שבלה למזבח, הייתי אומר הקומץ לבד ק"ק לא שירי המנחה,
על כן נאמר שדומה לחטאת ואשם, כן נראה לי לפי פשוטו, ורבותינו דרשו עליו
בת"כ, ואין הדרש סותר פשוטו של מקרא: (יא) כל זכר, ולא הנקבות: כל, אמרו רבותינו
לרבות בעלי מומין, ואם לאכילה כנר אמור להם אלהיו מקדשי הקדשים וגו' (פרש' כ"א כ"ב),
אלא לרבות בעלי מומין למחלוקת ועוד יתבאר (שם): חק עולם לדורותיכם, אי אפשר לומר
צלי הפסק, כי חרב מקדש ובעלו מנחות, אלא חק עולם כל זמן שמקדש קיים, וזהו לדורותיכם
פעם בנוי פעם חרב, כל דור שמקדש בנוי נהג חק זה, ועתיד המקדש להבנות בת"כ, וינהג
חק זה לעולם, ובת"כ חק עולם לבית עולמי, לדורותיכם שינהג הדבר לדורות, כלומר בית
עולמים הוא המקדש שנהג שלמה, ואמר עליו בנה בניתי בית זבול לך מכוון לשבתך עולמים,

מאשי יהוה כל אשר יגע בהם יקדש: פ

(יג) וידבר יהוה אל משה לאמר: (יג) זה קרבן אהרן ובניו אשר יקריבו

טהייל אן דען פייער אָפּפּעֶרן דעם עוויגען וואס דארטן אנריהרט, ואלל הייליג זיין. (יג) דער עוויגע שפראך צו משה, וויא פאלגט: (יג) דייע זעס איזט דאָ אָפּפּעֶר, וועלי צעס אהרן אונד זיינע זעהנע צם

ר ש י

תרגום אונקלוס

מקריבניא דיי כל די יקרב בהון יתקדש: (יג) ומליל יי עם משה למימר: (יג) דין קורבנא דאהרן ובנותי די יקרבון קדם יי ביומא

אס לאכילה הרי כבר אמור לחם אלהיו מקדשי הקדשים וגומר אלא לרבות בעלי מומין למחלוקת: כל אשר יגע וגו'. קדשים קלים או חולין שיגעו בה ויבלעו ממנה: יקדש. להיות כמוה שאם פסולה יפסלו ואם כשרה יאכלו כחומר המנחה: (יג) זה

קרנן אהרן ובניו. אף ההדיוטות מקריבין עשירית האיפה ניוס שהן מתחנכין לעבודה אהל בהן

ב א ו ר

כי אס הוא עתה חרב, עתיד להבנות לעולמים, וינהג חק זה בדורות ההם: מאשי ח', אין להם אלא אחר מתן אשים: כל אשר יגע בהם יקדש, פי' ראש"ס ז"ל קודם הנגיעה יהי טהור, ואין טעם לפי' זה כי לא מכינו בכל המקרא יקדש על טומאת הגוף, אלא יטהר כמו לא יאכל עד אשר יטהר (פרש' כ"ב ד') וביום השביעי יטהר (במדבר י"ט כ"ב), ואס על ההכנה וטהרת הלכ יאמר יתקדש בהתפעל, כמו הנגשים אל ה' יתקדשו (שמות י"ט כ"ב), והתקדשתם והייתם קדושים (פרש' י"א מ"ד), אבל יקדש בקל ענינו יהי' קודש, ואין זה אלא בדברי רבותינו שאס נגע בה חולין או קדשים קלים ובלע ממנה מקי' הנלווע קדש קדשים כמוה, אס פסולה יפסלו, ואס כשרה יאכלו כחומר שנה, כמו שפי' רש"י ז"ל, וגם ראש"ע ז"ל אמר כל אשר יגע, במנחה בחטאת ובאשם הוא קדש לשם, ובת"כ שנו כל אשר יגע בהם יקדש. יכול אע"פ שלא בלע, ת"ל בהם משיבלע, וכן שנו אהל חטאת כל אשר יגע בבשרה יקדש, יכול אע"פ שלא בלע, ת"ל בבשרה עד שיבלע, ויש נגיעה על גב הדבר בלי בלוע כמו הנגיעות האמורין אהל טומאה, וכמו כל הנוגע בהר (שמות י"ט כ"ב), אבל נגיעה האמור כאן אינו אלא בלוע, ועיקר הלמוד מחטאת שאמר וכל אשר יגע בבשרה, ואמרו פרט לעלמות וגידין וקרנים וטלפים, לפי שאין בהן בלוע, ובאין אמר בהם, לכלול המנחה והחטאת והאשם בדין אחר: יקדש, יהיה דינו כדין קדש שבלע ממנה, ורק החלק שבלע, כמו שאמרו יכול אס נגע במקלחו יהא כלו פסול, ת"ל כל אשר יגע בהם יקדש, הא כיכל חותך מקום שבלע. וכך פרושו לדעתי שאס מקלחו אוסר כלו, יאמר כל אשר יבלע ממנו יקדש, עכשיו שתלה האיסור בנגיעה, אין לך אלא מקום הנגיעה לפי שבלע, חותך אותו והשאר מותר: (יג) זה קרבן אהרן ובניו, פי' ראש"ע ז"ל או אחר מבניו תחתיו, ולפירושו זה המקרא מדבר במנחת פה"ג, וכן פי' ראש"ס ז"ל לפי הפשט בני אהרן הכהנים הגדולים העומדי' תחתיו, ומכמים דרשו שכל בהן הדיוט כשעושה עבודה ראשונה כריך חינוך במנחה, ואני רואה שפני פרושם אין סדר למקראות, וכמו שאמר אס הנהן המשיח יתעא (פרשה ד' ג'), יאמר זה קרבן הנהן המשיח אשר יקריב לה' ביום המשח אותו וגו' מנחה תמיד דחק עולם לה' מחליתה בבקר ומחליתה בערב? ואס כבר אמר זה קרבן אהרן ובניו וגו' ביום המשח אותו שהן אהרן והמזומים מבניו תחתיו, למה חזר לומר והנהן המשיח תחתיו מבניו? אבל כל מקום שנאמר אהרן ובניו בתורה, ענינו כה"ג וכהנים הדיוטים, כמו שיתבאר (פרשה כ"ד ג'), וכן זה קרבן אהרן ובניו כפשוטו, שכל יתחנכו בפע' ראשון במנח' זו, בין כה"ג בין בהן הדיוט, ויקריבו רק ביו' המשח אות' פעם אחת, ואח"כ אמר מנח' תמיד, כמו ומנח' תמיד, כלומר המנח' הזאת תהי' ג"כ תמיד, וחזר ופירש שהכ"ג לבדו יעשה תמיד, וזהו והנהן המשיח תחתיו מבניו וגו', ואילו ידבר רק על כה"ג מה ענין ביום המשח אותו עם מנחה תמיד, מיום המשח אותו מנחה תמיד

יִקְרִיבוּ לַיהוָה בַּיּוֹם הַמִּשְׁחָה אֹתוֹ
עֲשִׂי־רַת הָאֵפֶה סֶלֶת מְנַחֵה תָמִיד
מִחֲצִיתָהּ בַּבֶּקֶר וּמִחֲצִיתָהּ
בָּעֶרֶב: (יד) עַל־מִחְבַּת בִּשְׁמֵן
תַּעֲשֶׂה מִרְבֶּכֶת תְּבִיאָנָה תְּפִינִי

סגרה

תרגום אשכנזי מה
אם טאגע זיינער זאלכונג
דעם עוינגען צו עהרען דאָר
ביינגען זאללען: יעדער צייט
איין צעהנטעל איפה פֿיינעם
סעהל, צום שפייזעאפפער;
דיא העלפטע דעם מאָרגענס,
אונד דיא העלפטע דעם אַ
בענדס. (יד) אין איינער
פֿאָנגע זאלל עם סייט אָהל

צורעכט געמאַכט ווערדען, אכגעזאטטען זאללסט דוא עם ברינגען, צוויבאק אונד אין

שטיקען

תרגום אונקלוס

ר ש י

בַּיּוֹמָא דִּירְבוּן יְתִיבָה חֶד מִן עֶסְרָא בְּתַלְח
סְאִין סִלְחָא מְנַחֵחָא תְּדִירָא פֿלְגוּחָהּ בְּצִפְרָא
וּפְלְגוּחָהּ בְּרִמְשָׁא: (יד) עַל מִקְרִיחָא בְּמִשְׁחָה
תְּרַעַבִיד רְבִיכָא תִּתְיַנְיָה תְּפִינִי מְנַחֵחָה
בִּיצוּעִין

כהן גדול ככל יום שנאמ' מנחת תמיד
וגו' והכהן המשיח תחמיו מנחיו חקת עולם
וגו': (יד) מרבכת. חלוטה ברותחין כל
לרכה: תופיני. אפוייה אפיות רכנה אחר
חליטת' אופה בתנור וחוזר ומטונה במנחת:
מנחת

ב א ו ר

תמיד היה ראוי להאמר, על כן אמר ראב"ע ז"ל רבים אומרים כי זה ביה"ת תחת מ"ס, והטעם
כי מיום המשח אותו, הנה זה חייב להקריב מנחתו תמיד, אבל אין לזכור לדחק זה כמו
שארנו: המשח אותו, פי' ראב"ע ז"ל אותו אשר יולק על ראשו שמן המשחה, ואין זה הכרע,
גם בניו וקראים משוחים לפי שמתחנכים לעבודה, שנא' ואת בניו תקריב וגו', ומשחת אותם
כאשר משחת את אביהם ונהנו לי (שמו' מ' ט"ו), וכן אלה שמות בני אהרן הכהנים המשוחים
אשר מלא ידם לכהן (במדבר ג' ג'), וכן ביום המשח אותו, כלומר כל כהן כשומשח לדורות
למלאת ידו לעבוד עבודה, כריך שיקריב תחלה מנח', אבל תאר משיח אינו אלא מי שנמשח
בשמן המשח', שהוא הכה"ג, ואילו אמר ביום המשח אותם הייתי אומר שלא נלטו כן רק
בפעם הראשון כשנמשחו אהרן ובניו באחד: מחציתה, במסיק ופרשו מחלית המנחה כלה,
מביא למקדש עשירית האופה למנחה, וחולה אותה לשנים האחד לנקר והשני לבין הערבים,
לא שיביא מחלית מניחו בנקר ומחלית בערב, וכן הוא נגמרת: מחציתה בנקר, שג על מנחה
תמיד, שהיא מנחת חבתין של כה"ג, ועליה אמר מחליתו בנקר ומחליתו בערב, אבל מנחת
חונך של כה"ג והדיוטאין לורך לפרש, כי היא ככל המנחות שבאין עשרון ומקריבו בפעם אחת:
(יד) על מחבת בשמן העשה, כבר נכתב שמן למנחת מנחת ויקרא, ושמן הנאמר כאן
להוסיף לה שמן: מרבכת חביאנה, אמר ראב"ע ז"ל אין לו אח, ויש מי שאומרים רכה,
וי"א נמהרה, אבל רש"י ז"ל פי' חלוטה ברותחין כל לרכה, וכן הוא, ורשב"ם ז"ל אומר לפי
עניינו רכה בשמן, ולפי שהיק מאפה תנור לריך להרכיבה בשמן: חביאנה, וכן תקריב הכהן
עלמו יעבוד עבודתה, וכן הוא בתוספתא דשקלים: חפיני, פי' ראב"ע ז"ל טעמו תקון ואין
לו ריע, ורשב"ם ז"ל אמר לשון אפייה, אל"ף חסרה, והביא דוגמות, ורש"י ז"ל פי' אפוייה אפיות
רכנה אחר חליטתה אופה בתנור וחוזר ומטונה במנחת, מפרש מלת חפיני שמשאעוהו לשון
אפיות

ה ס ע ר

(יד) מרבכת, לדעת המפרשים שענינו כמו רכה, נחלף הכ"ף בנ"ת, והוא כמו לא רכה בשמן,
(ישעי' א' ו'), והראב"ע כתב ואין לו אח, והנה מלבד שגאה המלה הזאת גם לקמן (ז' י"ב) עוד
היא נמצאת בד"ה (כ"ג כ"ט) וְלִמְרִבְכָת, וכמו שהעיר ידידי מהרמ"ל בפתרון המלות, ומן החימא
על

מנחת פתים תקריב ריהניח
ליהוה: (טו) והלהן המשיח תחתיו
מבניו יעשה אתה חק עולם
ליהוה כליל הקטר: (טז) וכל

מנחת

שטיקען צערבראָען זאָלסט
דוא דייעזעם שפייזעאָפּפּער,
צום אנגענעהמען גערוד, רעם
עוויגען צו עהרען אָפּפּערן:
(טו) דער געזאלבטע פריע-
סטער, וועלכער פֿאָן רען
זעהנען אהרן'ס איהם פֿאלגען
ווירד, זאָלל עס צובערעווען
אויף עוויגע צייטען, איין

בעשטימטער טהייל רעם עוויגען צו עהרען מוס גאנץ אין רויך אויפגעהן. (טז) אללע

שפייז

תרגום אונקלוס

ר ש י

ביצועין הקרב לאתקבלא ברעוא קדם יי:
(טו) וכהנא דאיתרבא תחותיה מבנוהי
יעביד יתה קים עלם קדם יי גמיר תתסק:

וכל

מנחת פתים. מלמד שטענה פתיחה:
(טו) המשיח תחתיו מבניו. המשיח מבניו
תחתיו: כליל הקטר. אין נקמלת להיות
שיריה נאכלין אלא כולה כליל וכן כל מנחת
כהן

ב א ו ר

אפיות רבות, אבל זה שאמר שאופה בתנור ואח"כ מטגנה במחבת אינו נלמד מזה, ומסדר הכתוב
משמע שתלה מטגנה על מחבת ואח"כ אופה בתנור, ובגמרא למדוה מן חופיני תאפה גאה
תאפה נא, ופלת תפיני בולל מאפה תנור ומחבת שהכל אפייה, כי אמר מאפה תנור, ואחריו
ואם מנחה על המחבת כלומר אפוי במחבת או במחבת. ואפשר שכוין לעשות תולה י"ב חלות
ולאחותן מעט בתנור ואח"כ על מחבת, ופוחת כל תלה לשנים, מקלית כל אחת בנקר, ומחליחה
בין הערבים, לא שיאפה שז חלות שלמות בנקר, ושז האחרות בין הערבים, או שיאפה כלה
בנקר, ויניח שזה לבין הערבים, אלא חופיני שהיו נאפות בלן בנת אחת, ואח"כ תהיה מנחת
פתים שפוחתן לחלוין, ומקריב החזי בשחר וחזי בין הערבים, וכן פסק רמב"ם ז"ל (מעשה
קרנות פרק י"ג), וראש"ד ז"ל חולק עליו, ומדברי הכתוב ראיה לפסק ר"מ ז"ל, גם הרצ
בעל משנה למלך למד פתיחת החלות ממקרא זה, והוכיח הדברים מן המשנה והגמרא, ואין
להאריך: (טו) והכהן המשיח תחתיו מבניו, לא שכן משיח יעשה תחת אביו, אלא סדר המקרא
כדברי רש"י ז"ל המשיח מבניו תחתיו, שיהי' ב"ג תחתיו, ואפשר שעל כן נכתב כן, לפי שכל
המשוחים דור דור בניו הם והיימי אומר שכן ללמד שאין מקריב לדורות מנחת חנייתין רק ב"ג
בן כ"ג, על כן סמך תחתיו למשיח, וכנוי תחתיו על אהרן הנזכר בראש הענין, אעפ"י שאביו
כהן הדיוט: חק עולם לה', דבר קלוב הוא זה לה' מן הכס"ג: כליל הקטר, לא יקח ממנה
קומץ

ה מ ע מ ר

על הרב המנזר שהביא דברי הראש"ע ולא הרניש בזה. (טו) כליל הקטר, הרב המנזר השיג על
הראש"ם על לא דבר, והחליט שכליל אינו גופל על עולה רק על מנחת כהן לבד, והביא לראיה אז
תמסון זבחי לדק עולה וכליל (תהלים נ"א כ"א), והוא כדעת הראש"ע שם שאמר כליל מנחת כהן,
חולם מה יעשה בפסוק וכליל על מזבחך (דברים ל"ג י') שם נודחי אין הכוונה על מנחת כהן לבד,
גם הראש"ע עצמו כתב שם כליל היא העולה, ומדוע לא תקרא העולה כליל ביון שהיא כלה כליל,
וא"כ לדקו דברי הראש"ם באמרו מפני שפירוש כליל עולה כמו וכליל על מזבחך שפירוש עולה
הנשרפת כלה ע"כ, וכונתו מנוארת, כי כמו שתקרא העולה כליל, כן תקרא מנחת כהן כליל,
שהיא ג"כ נקטרת כלה, וכן שם בתהלים נראה שלא ביון המליץ דוקא על מנחת כהן, שאינה אך
לב"ה או לעמים רחוקים, אך באו שני שמות נרדפים בענין לחזק כדרך המליכה, וכפי אשר אמרתי
לעיל (פסוק א') שעולה יאמר גם על האימורין העולים על המזבח משאר הקרנות, א"כ יהי' עולה
וכליל פה שני ענינים כאשר יבין הקירא מעממו.

מנחת כהן כליל תהיה לא תאכל:

(יז) וידבר יהוה אל-משה לאמר: (יח) דבר אל-אהרן ואל-בניו לאמר זאת תורת החטאת במקום אשר תשחט העלה תשחט החטאת לפני יהוה קדש קדשים

תרגום אשכנזי מו שפיועאפער איינעס פריע-סטערס זאללען נאנץ נעא-פערט אונד ניכט גענעססען ווערען. (יז) דער עויגע שפראך צו משה, וויא פאל געט: (יח) רעדע צו אהרן אונד זיינען זעהנען, אונד זאגע אוהנן: דיעועס איזט דיא פער-ארדנונג פיר דאז זינדענא-פער: אן דעם ארטע, וויא מאן דאז גאנצע אפער שלאכ-טעט, זאלל אויך דאז זינדענ-אפער פאר דעם עויגען גע.

תרגום אונקלוס

(יז) וכל מנחת דכהנא גמיר תהי לא תחאכיל: (יח) ומליל יי עם משה למימרי: (יח) מליל עם אהרן ועם בנוהי למימרי דא אוריחא דחטאחא באתרא די חתנכס עלחא חתנכס חטאחא קדם יי קודש קודשין

ב א ו ר

קומן ומקריב הקומץ לבדו, והשירים לבדם, אלא כליל תקטר הכל בנת אחת, שהכל שזה נה, וזהו כליל ואינו על עולה כמו שאמר רא"מ ז"ל, אבל זה השם נופל לבד על מנחת כהנים, וראיה אז חספון זכתי לדק עולה וכליל (תהלים נ"א ב"א), ולפי שכלת כליל מן כל יאמר תקטר, כלומר הכל להקטר, וכן כלילת יופי (איכה ב' ט"ו), בלה יפה, כליל תכלת (שמות כ"ח ל"א), כלו תכלת, [א"ה על דרכי הוא שם מופשט, ובא בלי שמוש במשפט תואר הפעל °]: (טו) וכל מנחת כהן, של נדבה, מפי' רש"י ז"ל, כלומר לא מנחת חינוך של כהן הדיוט האמור בענין אלא כל מנחת כהן אפילו מנחת נדבה שלו, וכן אמרו בת"כ אין לי אלא מנחת חובתו מנחת נדבתו מניין ת"ל וכל מנחת כהן, אבל עשירית האפה של כהן על חטא אינה כליל, אלא הקומץ קרב לבדו והשירים לבדם, כמו שכתוב והיתה לכהן כמנחה, ואמר ר"ש (ת"כ פ"י ויקרא) כמנחת ישראל שהיא נקמלת, ואם כן אינה כליל, ושם אמר למה נזכרה מכלל וכל מנחת כהן כליל תהיה, לפי שאין עשירית האיפה של חוטא בכלל מנחה, שהכתוב קורא אותו חטאת, שאמר עשירית האפה סלת למנחת, וכן בכל הפרשה קראה חטאת ולא מנחה, וכמ"ש (פרשה י"ב) והבן: לא האכל, ליתן ל"ת על אכילתן: (יח) דבר אל אהרן, גם זאת הפרשה על הכהנים לבדם: זאת תורת החטאח, בפרשת ויקרא באר סדר הכוזבות של החטאת פנימיות ושל חיצוניות, והקטרת חלביהן, ושרפת הפנימיות, וכאן מלמד על הנותרת מן הכזב אחר הקטרת החלבים, מה יעשה בו, דומה לזאת תורת המנחה שאמרה בעבור השירים: במקום אשר תשחט וגו', לפי שמלילו בחטאת נשית ויחיד מכובש שיאטו אוחן במקום אשר ישאטו את העולה, לא נכתב כאן אלא לרבות חטאות פנימיות שאמר בהן סתם לפני ה' שתהא שחיתתן כלפון, ובת"כ זהו שאמר לרבות כל חטאת שלא תהא שחיתתן אלא כלפון, ור' אליעזר אומר מכאן לעולה חובה שטעונה לפון ושחית חטאת העוף טעון לפון, שהרי הושח כאן עולה וחטאת, ועולת העוף אינה טעונה לפון, פי' לפי שהושח כאן עולה וחטאת, וכל חטאת חובה, אף עולת חובה כמוה שטעונה לפון, שלא נאמרה לפון אלא בעולת נדבה: קדש קדשים הוא, וק"ק טעון לפון, ולמדנו מכאן שכתבי עזרת אע"פ שהן שלמים טעונים לפון

קדשים הוא: (יט) הכהן המחטא
אתה יאכלנה במקום קדש
תאכל בהצר אהל מועד: (כ) כל
אשר יגע בבשרה יקדש ואשר

געשלאַטעט ווערדען; עם
איזט איין אללערהייליגסטעס.
(יט) דער פריעסטער, וועלכער
זינדענאָפּפֿער ברינגט, זאָלל עם
אויך פֿערצעהרען; אָן איינעם
הייליגען אָרט, אים האַפֿע דעם
שטיפֿטסעצלטעם, זאָלל מאַן

עם עססען. (כ) וואָס אַם פֿליישע אַנריהרט, זאָלל הייליג זיין; אונד ווען מאַן פֿאַן
דעם

תרגום אונקלוס

ר ש י

קודשין היא: (יט) פהנא דמכפר בדמה ייכלינה
באחר קדיש תחאקיל בדרת משפן זמנא:
(כ) כל די יקרב בבשרה יתקדש ודי ידי

(יט) המחטא אותה. העובד עבודותיה
שהיא נעשת מטאח על ידו: המחטא אותה
יאכלנה. הראוי לעבודה ילא עמא בשעת
זריקת דמים שאינו חולק בכשר וא"ל
לומר שאוסר שאר כהנים באכילתה חוץ
מן הזורק דמה שהרי נאמר למטה כל זכר

ככהנים יאכל אותה: (כ) כל אשר יגע בכשרה. כל דבר אוכל אשר יגע ויבלע ממנה: יקדש. להיות
כמה

ב א ו ר

לפון לפי שהן קדש קדשים: (יט) הכהן המחטא אתה, הזורק את דמה, שזהו עיקר עבודתה,
כי כדס יכפר על החוטא, ומנינו כל לשון חטוי ככד על ההזיה, כמו ויקח משה את
הדם ויתן על קרנות המזבח וגו' ויטא את המזבח (פרשה ח' ט"ו), ומטאח על המזבח (שמות
כ"ט ל"ו) וכן ומטאו ביום השניעי (כמדבר י"ט י"ט), וכן תחטאני באזוב ואתה (תהלים כ"א
ט'), ואחשוב שכל האמורין ככד הפוכין מאותן שנקל, בקל חטא חטאח על הנטיה והחסרון,
וככד על הסרת החסרון כמו ודשו את המזבח (כמדבר ד' י"ג), שיסירו הדשן, וכן ומטאח
שיסירו החטא, והו המחטא אותה שעושה מעשה חטוי שלה ע"י כפרת הדם, ואולי כי שמה
קשאת על שם שבה למטא את החטא שהובאת עליו, ונעשית קדש קדשים האמורין והבשר;
וכן טרפה לא הבאתי אליך אכני אשונה (בראשית ל"א ל"ט), הייתי לריך למלאת החסרון
מביתי. וראב"ע ז"ל אמר הנהן המחטא, טעמו הזורק דם כאילו אמר המסיר חטא החוטא,
וכן תרגם אונקלוס ז"ל כהנא דמכפר בדמיה, וכן שנינו במשנה אפי' טמא בשעת זריקת
דמים, וטהור בשעת הקטר חלבים אינו חולק בכשר, למדנו שהמחטא על הזורק נאמר,
ורש"י ז"ל פי' העובד עבודותיה שהיא נעשית מטאח על ידו, פי' עבודותיה עבודה דם, שעל
ידו נעשית מטאח, ומסירה חסרון החטא, גם כפי' עובל יוס פירש"י המחטא הזורק את הדם.
ורא"ס ז"ל אמר שהזורך לפרש כך לפי שג' אותה, שאם על הדם היה לריך לומר אותו, ואינו
כן שהיא היא, שע"י זריקת הדם עושה אותה למטאח, כמו ומטאח על המזבח (שמות כ"ט
ל"ו), שהוא ע"י הדם הנזכר שם: יאכלנה, לפי הפשט אין לפרש שהמזבח על הנהן הזורק
את הדם שיאכלנה לבדה, שהרי מפורש לפנינו כל זכר ככהנים יאכל אותה, ועוד איך אפשר
לומר כן, שנשר הכשב הגדול משקלו מאתים לטרות, יאכלנה איש אחד ביום ולילה עד חלות,
ונעל ברחק יבוא לידי נותר, אבל הי' נראה שהיא לנהן המחטא, והוא יקרא עליו לבניו ולמשפחתו
הזכרי' ולאחיו הכהני' מי שירכה, ולחלק להם מנות כרכונו. ואם כן יאכלנה אינה אכילה ממש, אלא
יזכה בה, לעשות בה כרכונו, שגם זה כלשון אכילה, כמו יגיע כפיך כי תאכל (תהלים קכ"ח ב'), והוא
המלועז (געניטען), וכן והשליטו לאכול ממנו (קהלת ה' י"ח), וכל מי יאכל, אבל אינו
שליט עליו שיהיה חלקו לעשות בו כחכנו, אבל רבותינו אמרו שאין יתרון לזורק דמה על
שאר כהני בית אב, ונאמר הנהן המחטא שיהא ראוי לחטא, ילא טמא בשעת זריקת דמי'
שאינו חולק בכשר: (כ) כל אשר יגע בבשרה, מפורש למעלה (פסוק י"א): ואשר יוח

מדרמה

יזה מדמה על-הבגד אשר יזה עליה תכבם במקום קדש: (כא) וכלי-הרש אשר תבשל-בו

ישבר

תרגום אשכנזי מז

דעם בלוטע אויף איין קלייד שפריצעט, זאָ זאללסט דוא דיא שטעללע, וואַרויף דאָ בלוט געשפריצט וואַרדען, און איינעם ה יליגען אַרטע וואַי שען. (כא) אירדענעס געפֿעס, אין וועלכעם עס געקאָכט וואַר-

דען

תרגום אונקלוס

מדמה על לבושא די ידי עליה החור באחר קדיש: (כא) ומן החסףדי תבשל ביה יתבר ואם נתוך העורה: אשר יזה. אשר יזה נמו לא יטה לארץ מנלס (איוב ט"ו) יזה נטוי: ישבר

ב א ו ר

מדמה, פי' רש"י ז"ל, ואם החה מדמה על הבגד וכו' אשר יזה יזה נמו לא יטה לארץ מנלס (איוב ט"ו כ"ח), יזה נטוי, ולדעתו הוא מן הנפעל, כמו יזה, וטעמו אשר רא"מ ז"ל לפי שאין הכתוב מדבר על האיש המזה, אלא על הבגד מקבל ההזאה. וראב"ע ז"ל אמר בשם ר' משה הכהן שהוא כמו יטה מבנין הקל, ובפתיחות היו"ד מהכבד, והאית המובלע הוא נו"ן, כי שרשו נזה, וכן ויז מדמה על הקיר (מלכים ב' ע' ל"ג), והעיד עליו שיפה דקדק, וכן נראה לי ששז על המזה, ומפ"י הכתוב לדעתי לפי שאין לריך כנוס, רק דם שראוי להזאה, לא דם שנתז מלואר הכהמ' קודם שנתקבל בכלי, ולא דם הנשאר אחר ההזאה, אלא מדם שניד הכהן המזה, על כן אמר ואשר יזה מדמה על הבגד, כלומר כשהכהן מזה דם החטאת, ויזה שלא כנונה מדמה על הבגד, בין על בגד שעליו, או על איזו בגד שיהיה, אשר יזה עליה, כלומר החתיכה מן הבגד אשר יזה עליה תכבם, וכן שנינו בס' דם חטאת אין טעון כנוס אלא הדם שנתקבל בכלי וראוי להזאה, כלומר לא דם לואר, ולא דם שירים: תכבם, כל כנוס נופל על העצרת בתמים ע"י מים נתר ובורית, לכן אינו נופל כי אם על בגדים, אבל על הנוף נכתב תמיד לשון רחינה, וכן תכבם להסיר הדם שעליו ע"י מים וסממין המעבירין בתמי נדה חוץ ממי רגלים: במקום קדש, בעורה, ואין לטעות שהוא מחנה לוויה, כי מפורש בענין שהוא חזר א"מ. וראב"ע ז"ל אמר בעבור שהחטאת קדש נזה השם לכבם המקום שנופל מדמה על הבגד במקום קדש הוא חזר א"מ כי יש הפרש בין קדש וטהור, ויפה דבר שיש הפרש בין קדש וטהור, אבל הטעם שאמר שזה השם כן בעבור שהחטאת קדש, אינו מספיק שגם העולה והאשם ק"ק ואין דין זה נזהג בהן, אלא חומרא הוא שהחמירה תורה בחטאת לבדה, וכן אמר רמב"ם ז"ל (המ"ק פ"ח א'). ולכן תמה אני על רש"י ז"ל שפי' תכבם שלא יזה נאסר בנותר שזרפה, ואינו מבין מה נותר יש בטפת דם יבש הנלוו בבגד, ואם בכלי חרס אמרה תורה ישבר בעבור שאינו יולא מידי דופיו ונעשה נותר, אין זה בעבור לאו לא תותירו, אלא שאם חזר ומבשל בו פולט בלועו ואוכל נותר, וכל זה לא יתכן בטפת דם שבבגד, ועל כרחק אין טעם שזרפת בלי חרס לפי שנעשה נותר, שהרי הנוותר נשאר בשבריו, וכמו שאכרש בכסוק הסמוך, ועוד שאין כדם איסור נותר שאינו פרק בית אמאי דברים שחייבין עליהן משום כגול חייבין עליהן משום נותר ומשום טמא חוץ מן הדם, ועוד שאם משום נותר, כל שכן אם נטף מרובע החטאת על הבגד שילטרך כנוס, ובכרייתא ד"כ שנינו מדמה ולא מרובעה, ועוד שא"כ ינהג גם באשם ובשלימים, ובפירוש נתמעטו שם בכרייתא כמו שאמרנו: (כא) וכלי חרש אשר תבשל בו, החטאת: ישבר, לפי שהנליעה

ה מ ע מ ר

(כ) - תכבם, כתב הרז המבאר שלשון כנוס אינו נופל כי אם על בגדים וכו' ע"ש, וזה אמת, כי לא נאמר

ישבר ואם בכלי נחשת בשלה ומרק ושטף במים: (כג) כל זכר

בכהנים

דעו, מום צערבראָען ווערן דען; איזט עס אָבער אין אויגן נעם קופּפּערנען געפּעסע גע- קאָכט וואָרדען, זאָ וואָלל עס מיט וואַססער געשייערט

אונד אויסגעשפּיהלט ווערדען. (כג) יעדע סאַננספּערואַן אונטער דען פּריע-סטערן

תרגום אונקלוס

ר ש י

ואם במנא דנחשא חתבשל ויחמריק וישחמף במנא: (כג) כל דכורא בכחנא ייכול יתה

(כא) ישבר. לפי שהבליעה שנלעת בו נעשת נותר והוא הדין לכל הקדשים: ומרק. לשון תמרוקי תשים (אסתר ב') אשק"ורמנט בלע": ומרק ושטף. לפיט את בליעתו אבל כלי חרס למדך המתוב נאן שאינו יולא מידי דופיו לעולם: (כב) כל זכר

קודש

קודש

ב א ו ר

שנלעת בה נעשית נותר, והיא לכל הקדשים, מפני רא"י ז"ל, ואין דעת רבינו ז"ל שנעשה נותר ועובר על לאו של נותר, שאין סדרא שיעבור בנלוע משום נותר, דאם לא כן גס אס יצטר עדין הבלוע במקומו, והיה לו לאסור לבשל קדשים בכלי חרס מתחלה, לפי שעל כרחו צא לידי נותר, אלא בא לומר לפי שאינו יולא מידי דופיו, אין לו תקנה אלא שבירה, אס יחזור ויבשל בו, הבלוע שבתוכו מולט לתוך התבשיל ואוכל נותר, ובכ" דס חטאת (דף כ"ה ע"ב) שנה ר' שמעון אומר קדשים קלים אין עעונין מריקה ושטיפה, ופי' רא"י ז"ל וא"ת הרי הבלוע יעשה נותר ופולטו בהית' לאחר זמן, מודה ר' שמעון דבעי הגעלה ברותחין, הרי אלא חטא רק על פליטה, וכן על מה שאינו וחכמים אומרים עד זמן אכילה (שם כ"ט ע"ב) ופירשו בגמרא ממתין להם כל זמן אכילה, הוכיחו התוספות ז"ל דלא קייצו הכתוב מריקה ושטיפה לפולטא הבלוע עד אחר שנעשה נותר, הרי שאין חטא לעבור על לאו של נותר בבלוע שאינו וראה לעין, גס בכ' פסיקתא זוטרתא כתוב מה טעם כלי חרס יצטר, לפי שביטלה זו חטאת היום, ואס יבוא למחר לבשל בו חטאת, פולט חטאת של אחרת של היום, והוא נותר מעורב בקדשי, לפיכך טעון שבירה: ומרק ושטף במים, אמר ראב"ע ז"ל מרק ושטף מבנין אלא נזכר שם פועלו, ובא ומרק בחולם בעבור הרי"ש אלא תדגש, במשקל לא זרק עליו, מגזרת מרקו הרמחיס, כי המ"ס שרש. ולדעתו מרקו הרמחיס (ירמי' מ"ו ד'), נחשת מרוק (ד"ה ב' ד' ט"ז), יא לפרשו על ההנהגה שיהיה ולא יהיה עליו דופי, וכן ובתמרוקי הנשים (אסתר ב' י"ג), שממרק בצרם ומלהיבו, וכן יא לפרשו על ההקרה שיוליא מה שבלוע בו, כמו ואת המרק שפוך (שופטים ו' כ'), ומרק פגולים בליהם (ישעי' מ"ה ד'), וכמו שאמר רד"ק ז"ל בס' השרשים שנקראין המים שנתבשל בהן הנצר מרק לפי שיא בו מריקת הנצר, וכן גס על דרך זה אפשר לפרש תמרוקי הנשים, שמריקין הזוהמא מן הנצר, גס מרקו הרמחיס שיוליאם מתעריהן; גס נחשת מרוק, שהוליאו ממנו העפרורית והוא נחשת טוב. ולפי' הראשון ידבר הכת' נאן שיסירו מה שדבק בכלי מן התבשיל ויחלקוהו במים, בדרך שעושין המבשלות בקערות ובוסות ואין זה הולאת הבלוע אלא מרק ושטף שתיהן בלונן, רק מרק מבפנים ושטף מבחוץ, ואס כפי' השני ידבר על הולאת הבלוע בו, ואין זה אלא ע"י הגעלה בחמין, ואס כן יאמר הכתוב שאינו צריך שבירה, אלא שימרק חלאתו שבלע ע"י הגעלה באש, שנותן לתוכו חמין להגעילו, ואחר ההגעלה ישטפנו בלונן מבחוץ, ואחצוב אזאת היא מחלוקת תנאים, חכמים אומרים מריקה בחמין והיא הגעלה, ושטיפה בלונן, וזה כהוראת השניה, ורבי אומר שתיהן בלונן

ה מ ע מ ר

אמר כנוס על הגוף, רק בדרך השאלה נאמר כנס על טהרת הכפז ונקיון מעון, כמו הרב כנסני מעוזי (תהלים כ"א ד') ככסי מרעה לכך (ירמי' ד' י"ד) ועוד הרבה כדומה.

בכהנים יאכל אתה קדש קדשים
 הוא: (נג) וְכָל-חֲטָאת אֲשֶׁר-
 יִּוָּבֵא מִדָּמָה אֶל-אֹהֶל מוֹעֵד
 לִכְפֹּר בְּקֹדֶשׁ לֹא תֹאכַל בְּאֵשׁ
 הַשָּׂרֵף: פ

סטערן דארף עם עססען, עם
 איזט אין אללערה יילוגסטעם.
 (נג) יעדעס וינדענאפער אבער,
 פאן דעססען בלוטע מאן אין
 דאן שטיפטסגעעלט ברינגט,
 אין דעם הייליגטהומע צו פער-
 זעהנען, זאלל ניכט געגעססען,
 זאנדערן אים פייער פער-
 ברענגט ווערדען.

וזאח

דיע

ר ש י

תרגום אונקלוס

זכר ככהנים יאכל אור. הא למדת שהמזבח
 אור' הזמור למעלה לא להוסיף אור הכהני'
 אלא להוסיף את שאינו ראוי לחסוי: (נג) וכל
 חטאת וגו'. שאם הכהנים מדם חטאת
 החיטונה לפנים פסולה: וכל לרבות אור
 קדשים:

קודש קודשין היא: (נג) וְכָל חֲטָאתָא דִּי
 יִתְעַל מִדָּמָה לְמִשְׁכַּן זְמַנָּא לְכַפְרָא בְּקוֹדֶשׁ
 לֹא תִתְאַבֵּיל בְּנוֹרָא תְּתוּקָד:

ורא

ב א ו ר

בנון, והו כהוראה הראשונה, אבל מודה רבי אמלנד מריקה ושיטפה, לרובה תחלה הגעלה
 להוסיף הבלוע, ויראה שלדעת רבי לא הכריך הכתוב להזהיר עליו, כי מפורש בכלי מדין
 שזריכי' בלי מתכות העבר' באש, רק הוסיף חדוש שזריך גם מריקה ושיטפה, ולדעת זה יתפרש
 וי"ו של ומרק ושטף, כלומר מלבד הפגעלה הידועה, גם ימרק וישטף במים, ורש"י ז"ל
 פי' ומרק ושטף, לפלוט את בליעתו, וזה בדעת חכמים, ואמר ומורק לאון תמרוקי הנשים
 אשקורמ"נט בלע"ז, והוא (עקורמע"נט) וכל"א (טייערן, ריין וזענען): (כב) קדש קדשים
 הוא, כבר אמר כן למעלה, ויראה לי שהראשון על החטאת עלמו לקבוע לו לבון, והשני על
 הכשר הנשאר לכהנים גם הוא ק"ק וזריך שיהנו בו כאשור לאכלו כל זכר לפניו מן הקלעים;
 כדרך שנאמר בזירי מנחה, לפי שנחטאת הפנימיות יש הנדל בין דם וחלבנים לבשר, דם
 זולג קרב על המזבח, והבשר נשרף חוץ למנחה, שמה תאמר כל שכן שזכר חטאת החיטונית
 נדל מאד מן הדם והחלבנים לענין קדושתו; הולך לומר ק"ק היא, גם היא מאשי ה' חלק
 לכהנים, וכמ"ש במנחה: (כג) וכל חטאת אשר יובא מדמה, חטאת פנימיות כמו פר משיח
 בר העלם דבר של לבור ושעירי ע"ז, ופר ושעיר של י"הכ, שנכלן נאמרו הזאות לפניו או
 לפני ולפנים, ונשרפין מבית הדשן, ובא הכתוב ליתן ל"ת על חבילתן, והו לפי פשוטו, וכן
 פי' רש"י וראש"ע ז"ל, וכן פי' רמב"ן ז"ל והוא מדרשו של ר' יוסי הגלילי בת"כ ובזבחי' ומודה
 גם דם חטאת חיטונה ודם אור הקרבנו' נשיוצא לפניו נשרפין, ולמדוהו מפסוק הן לא
 הובא את דמה וגו', אבל ראש"י ז"ל פי' שאם הכהנים מדם חטאת החיטונה לפנים פסולה, וגם
 זה נראה בפשט הכתוב, לבד אמרו לכפר בקדש שאינו כמשמעו לפי זה, שהרי אינה מכפרת
 כי נפסלה בהבאה זו ובעבור כן נשרפת; אבל אמר לכפר שעל דעת כן הכניסה להזות מדמה
 בקדש, ואש"פי שלא הזה פסולה; ואפשר שאם הכניסה שלא על דעת לכפר בה בקדש אינה
 פסולה, שהרי לדעת ר' שמעון אינה פסולה עד שיה ממונה, והו חוכן דברי רמב"ן ז"ל,
 ויפה דבר: בקדש, על מזבח הזהב בהיכל, או שהביא מדם פר משיח ופר עדה ושעירי ע"ז
 לפני ולפנים, ויאמר ראש"ע ז"ל מקום הפרכת יקרא קדש, כי החזר ואם הוא קדש כנגד
 ח"מ חול, וכן יקראו לפניו מהפרכת קדש כנגד ח"מ, כמו בואת יבוא אהרן אל הקדש,
 ואין הדבר כן כי ממלת הקדש אין הכרח גם החזר נקרא קדש כמו אכל תאכלו אותה בקדש,
 והכל מזנה שניה, ואמרו בואת יבוא אהרן אל הקדש (פרשה ט"ו ג') נסמך על מקרא שלפניו
 ואל יבוא בכל עת אל הקדש מבית הפרכת וגו' שהוא ק"ק, אבל אשר יובא מדמה אל אהל
 מוֹעֵד; אינו אלא ההיכל וק"ק; כי השורה שמה פתח ח"מ או חזר ח"מ; וכל שיוצא אל ח"מ,
 כן